

prijs aannemen op iets onder het laagste van deze drie.

Tusschen den aldus bepaalde minimum- en maximumprijs zal de verkoop ten slotte tot stand komen. Waar de verkoopprijs dichter bij zal zijn, hangt ten slotte alleen daarvan af welke partij beter op de hoogte is van de voor de tegenpartij gestelde grens. Welken tusschen deze beide grenzen liggende prijs men moet vragen is een kwestie van tactiek. De ware koopman voelt dit bij intuïtie. Toch kunnen we hem, zooals hier blijkt, door bedrijfseconomische redeneeringen wel een handje helpen.

J. P.

FISCALITEITEN

Terugkomende op mijn beschouwingen in het Maartnummer van 1926 over de winsten op verkoop van bedrijfsmiddelen wil ik thans eenige arresten bespreken aangaande de winst op effecten in verband hiermede van belang. B. 3909 en 3911.

Twee arresten hadden betrekking op dezelfde taak. Een firma bezat met een ander samen de aandelen van een N.V. de N.N. I, waarvan ze de grondstof voor haar bedrijf betrok. Door inkrimping van haar omzet en het toetreden van andere afnemers, richtte men eene nieuwe N.V. op, de N.N. II, die de fabrieken van de oude N.V. huurde, het bedrijf voortzette en de firma het verkrijgen van een voldoende hoeveelheid grondstof garandeerde. Deze omstandigheden leidden er toe, dat de firma haven mede-aandeelhouder een optie gaf tot het koopen van haar aandelen in de N.N. I tegen circa 300 %, van welke optie deze in 1924 gebruik maakte. In Januari 1924 werd een nieuwe firmant in de firma opgenomen, waarom de bewuste aandelen op de balans van Uo. 1923 werden opgenomen à 150 %.

De firma had deze winst opgenomen in de verlies en winst rekening en deze verdeeld onder de firmanten. Deze hadden deze winst echter niet opgegeven voor de I.B., daar ze deze beschouwden niet als bedrijfswinst, doch als vermogensvermeerdering. De betrokken Inspecteurs sloegen de Heeren met afwijking van hun aangifte aan ook voor hun aandeel in de winst op de aandelen en wezen hunne reclames af, waarop de betrokkenen in beroep kwamen, eenigen bij den Raad van Beroep te X. de anderen bij dien te Y.

De Raad te X. B. 3909 gaf den fiscus gelijk. De Heeren hadden gesteld, dat de bewuste aandelen waren hulpmiddelen in het bedrijf der firma, behoorende tot haar vast kapitaal, wier normale bestemming niet was om in het bedrijf te worden verkocht. De waardestijging was dus te beschouwen als een vermogensvermeerdering.

Deze Raad van Beroep volgde echter klaarblijkelijk de redeneering van den H.R., in B. 3585 en 3595 en releveerde, dat de firma de aandelen kocht om verzekerd te zijn van voldoende grondstof, doch, dat zulk een opzet meebrengt, dat men de aandelen verkoopt, als die reden door de gewijzigde omstandigheden is vervallen. Dan echter dienden de aandelen aangemerkt te worden als objecten, waarvan de vervreemding ligt in den normalen gang van het bedrijf. De Raad stelde verder vast, dat in confesso was, dat de aandelen op Uo. December 1923 150 % waard waren. Het was verder niet in strijd met het goed koopmansgebruik de waarde van dergelijke objecten in overeenstemming te brengen met de werkelijkheid, terwijl ook de verlies- en winstrekeningen in de vorige jaren, toen de aandelen opgenomen werden tegen 100 %, opgemaakt waren volgend goed en eerlijk gebruik.

De Raad was dus van oordeel, dat de Winst- en Verliesreke-

ningen over 1923, zooals die in de boeken voorkomt, opgemaakt is overeenkomstig goed en eerlijk gebruik. De Administratie moest zich bij de berekening van het inkomen houden aan de in de boeken voorkomende winstberekening. Op al deze gronden wees de Raad dus de reclame af.

De firma kwam tegen deze uitspraak in cassatie, uitgaande van de volgende redeneering. In de eerste plaats bestreed ze, dat de verkoop van de aandelen zou hebben gelegen in den normalen gang van het bedrijf en ten tweede, dat de winst op de aandelen als inkomen *in het betrokken* jaar zou zijn te beschouwen. Dit laatste bracht natuurlijk mee, dat de aandelen, hetzij op de beginbalans, hetzij op de eindbalans niet juist waren opgenomen. De Raad van Beroep had dit punt gemotiveerd door toen een nieuwe firmant was toegetreden, vast te stellen, dat over de waarde aan het eind van het jaar geen verschil bestond en aan te nemen, dat de vorige verlies en winstrekeningen waren opgemaakt, overeenkomstig goed en eerlijk gebruik.

Als gronden voor cassatie voerde ze dus aan, dat de Raad ten onrechte en niet gemotiveerd had beslist, dat de verkoop der aandelen lag in den normalen gang van het bedrijf en verder, dat de opvatting onjuist is, dat de aandelen tegen de gewaardeerde werkelijke waarde opgenomen dienden en de op die wijze naar voren komende winst, de winst in den zin van art. 7 zou zijn, in elk geval had de Raad een onderzoek naar de werkelijke waarde der aandelen moeten instellen, terwijl hij had moeten motiveeren, wat hij verstaat onder een verlies- en winstrekening naar goed koopmansgebruik opgemaakt.

De Hooge Raad overwoog echter, dat de Raad van Beroep terecht had beslist, dat nu de bestemming, waartoe de aandelen oorspronkelijk waren opgenomen onder het vaste kapitaal der vennootschap, is vervallen, een normale loop van zaken kan meebrengen, dat ze bij voorkomende gelegenheid van de hand worden gedaan. Verder had de Raad beslist, niet dat de aandelen *moesten* worden gewaardeerd, maar, dat het niet in strijd is te achten met het goed koopmansgebruik, dat men ze tegen de werkelijke waarde opneemt, zooals geschied was. Tenslotte overweegt hij, dat de Raad terecht heeft beslist, dat, indien de winst van een bedrijf is vastgesteld overeenkomstig goed koopmansgebruik, het aldus verkregen cijfer ook voor de heffing der belasting vast staat, terwijl niet valt in te zien, dat deze beslissing nadere motiveering zou behoeven. Op deze overwegingen werd het cassatie beroep afgewezen.

Gansch anders was het verloop voor den Raad van Beroep te Y, B. 3911. Deze Raad overwoog, dat de firma steeds de bewuste grondstof, voor haar bedrijf van de N.N. I betrok en deze de aandelen dus steeds heeft bezeten ten dienste van haar bedrijf en deze dus bedrijfsmiddelen voor haar waren.

Het beroep door den Inspecteur op de jurisprudentie, blijkens welke winst, behaald bij verkoop van bedrijfsmiddelen bedrijfswinst kan zijn, kan volgens den Raad niet opgaan.

1°. omdat geen verkoop heeft plaats gehad en een gewijzigde taxatie niet gelijk te stellen is met winst of verlies bij verkoop.

2°. omdat slechts sprake van bedrijfswinst kan zijn, indien de aandelen hunne bestemming als bedrijfsmiddelen reeds voor verkoop hadden verloren, of indien de verkoop lag in den normalen gang van het bedrijf. Van veranderde bestemming is echter geen sprake, terwijl de verkoop dezer aandelen niet is te vergelijken met die van schepen, machines en dergelijke, waarvan het te verwachten is, dat ze t.z.t. wegens slijtage, of om door meer geschikte voorwerpen te worden vervangen, zullen worden van de hand gedaan.

De Minister kwam in cassatie op grond, dat de stelling, dat alleen sprake kan zijn van winst of verlies, bij verkoop in haar

algemeenheid onjuist is, omdat het door belanghebbende gevolgd systeem van winstberekening van invloed kan zijn. terwijl de beslissing, dat de verkoop der bedrijfsmiddelen niet lag in den normalen gang van het bedrijf niet voldoende is gemotiveerd.

De Hooge Raad overwoog, dat het oordeel van den Raad, dat de bestemming der goederen niet veranderd was, niet overeenstemt met hetgeen als vaststaand wordt aangenomen, dat de N.V. in een later stadium niet meer zelf fabriceerde, doch de in haar bezit zijnde fabrieken verhuurde. Eveneens en dit is m.i. de meest principiële overweging van den Hoogen Raad, dat de meening onjuist is, dat anders dan bij machines, die verouderen, bij aandeelen, die als hulpmiddelen in het bedrijf doelloos en als zoodanig onbruikbaar worden, verkoop niet in den normalen gang van het bedrijf zou liggen, *daar er geen reden is in dit opzicht verschil te maken tusschen machines en aandeelen.*

Bovendien echter en dat is beslissend, kan de stelling, dat hogere taxatie niet als winst in aanmerking mag komen in haar algemeenheid niet aanvaard worden. Het is toch geenszins in strijd met goed koopmansgebruik om de waarde van zaken, welke verkoop in den normalen gang van het bedrijf ligt, in de boeken met de werkelijkheid in overeenstemming te brengen, hetgeen immers de firma placht te doen en de dus becijferde verschillen in de verlies- en winstrekening op te nemen, waarna hetgeen aan deelhebbenden in dat bedrijf op die basis is ten goede gekomen, voor hen als inkomen zal moeten gelden. Op deze gronden werd de uitspraak geëscasseerd.

Uit deze arresten wordt naar mijne meening bevestigd, hetgeen ik concludeerde in mijn artikel van Maart 1926, dat de aandeelen voor zoover zij deel uitmaken van het vaste kapitaal gelijk te stellen zijn met machines en men ook voor dergelijke aandeelen zal hebben na te gaan, of verkoop te eeniger tijd in de lijn van den normalen gang van het bedrijf ligt, of daarin komt te liggen, omdat zij door veranderde omstandigheden hunne aanvankelijke beteekenis voor het bedrijf hebben verloren en dus als hulpmiddel in het bedrijf doelloos zijn geworden. Verder is er uit af te leiden, dat niet in strijd met goed koopmansgebruik moet worden geacht, indien onder die omstandigheden de koersverschillen tot uitdrukking gebracht worden in de verlies- en winstrekening.

Men zou nog kunnen opmerken, dat de Hooge Raad geen direct antwoord gaf op de vraag, of rekening gehouden moet worden met het geopperde bezwaar, dat de werkelijke waarde van de aandeelen hooger was bij den aanvang van het belastingjaar, welk bezwaar op feitelijken grond is afgewezen door den Raad van Beroep te X door te overwegen, dat de verlies- en winstrekening over het jaar in kwestie en in de daaraan voorafgaande was opgemaakt volgens goed koopmansgebruik. De Hooge Raad beschouwde deze overweging echter als voldoende gemotiveerd.

Het is trouwens m.i. buiten kijf, dat voor aandeelen behorende tot het vaste kapitaal, in elk geval zoolang ze die rol vervullen, het goed koopmansgebruik is ze tegen kostprijs of à pari op te nemen, terwijl het toch moeilijk te verwachten zal zijn, dat de jurisprudentie het niet aansluiten van de boekhouding van het eene jaar op die van het vorige zou beschouwen te zijn overeenkomstig de regels van goed en eerlijk gebruik.

In mijn vorig artikel besprak ik B. 3595, waarbij de Hooge Raad besliste, dat fondsen behorende tot de beleggingen van reservefondsen behoorden tot het vlottende kapitaal der onderneming en de koersverschillen bijgevolg als bedrijfswinsten of verliezen beschouwd moesten worden. Aangaande fondsen ge-

regeld dienend tot onderpand van beleeningen besliste de Hooge Raad echter anders in B. 3756.

Het gold hier een eierenhandelaar, die in een bepaalden tijd van het jaar belangrijke bedragen noodig had voor de financiering van zijn bedrijf en te dien einde alsdan daartoe aangekochte effecten in onderpand gaf bij zijn bankier, terwijl de revenuen der fondsen het bedrijf ten goede kwamen. Het aankopen der effecten geschiedde dus volgens hem in het bedrijf, terwijl deze in het bedrijf werden aangewend, daar in een bedrijf als het zijne een deel der kasmiddelen in courante effecten, waarop men steeds kasmiddelen kon verkrijgen, behoort aanwezig te zijn. De koersverliezen op die fondsen waren dus volgens hem bedrijfsverliezen.

De Raad van Beroep overwoog, dat de fondsen een vast bezit vormden, dus tot het vaste bezit behoorden, terwijl ze niet dienden tot het tijdelijk beleggen van overtollig kasgeld. De waardeering tegen de marktwaarde was dus in dit geval niet toegelaten.

De Hooge Raad ging met deze redeneering mee, overwegende, dat de aankoop geschiedde in de uitoefening van het bedrijf, doch wil het koersverschil in mindering gebracht worden, dan moeten deze fondsen tot het vlottend kapitaal zijn gaan behooren. Dit nu is hier niet het geval, daar ze niet werden verkocht, doch een blijvend bezit van het bedrijf vormden, ten einde geregeld te kunnen worden beleend.

Op deze effecten zou nu wel afschrijving kunnen plaats vinden als waardevermindering het noodzakelijk gevolg van het gebruik in het bedrijf zou moeten zijn, maar dit is geheel iets anders, dan het in rekening brengen van koersverlies bij behoud der stukken. Dit stond belanghebbende niet vrij ingevolge de wet, zoodat het cassatieberoep op die gronden verworpen werd.

Een andere kwestie is, of effecten zijn te beschouwen als bedrijfseffecten ja dan neen. Hierover vinden we een arrest in B. 3612.

Het betrof daar een verlies op effecten van een koopman wien deze fondsen, met de kasgelden der firma, waarvan hij vroeger deel uitmaakte, gekocht, waren toegewezen bij de ontbinding der firma. Hij beschouwde dit verlies als een bedrijfsverlies op grond van het feit, dat deze fondsen noodig waren voor de liquiditeit van het bedrijf, daar hij groote bedragen schuldig was aan zijne vroegere mede-firmanden. De Raad van Beroep ging hier niet mede accoord, omdat de effecten slechts voor een klein gedeelte, gedurende een korten tijd als onderpand gediend hadden en omdat de bedoelde verplichtingen privé verplichtingen waren van den koopman en nam aan, dat die fondsen niet gediend hadden tot enig doel in het bedrijf.

De Hooge Raad overwoog in cassatie, dat in het midden kan worden gelaten of de Raad op afdoende gronden heeft aangenomen, dat de effecten niet noodig waren voor de liquiditeit van het bedrijf, omdat het niet de vraag is, of goed beleid meebracht, dat belanghebbende de stukken in zijn bedrijf behoorde te brengen, maar of hij dit gedaan heeft. De Raad had nu feitelijk vastgesteld, dat de stukken slechts voor een klein gedeelte tot enig bedrijfsdoel gediend hebben en moest dus beslissen, dat er geen sprake was van bedrijfsverlies, daar de in pandgeving van zaken tot zekerheid van bedrijfsschulden, of met het doel om het daarop ontvangen voorschot in het bedrijf te brengen niet de zaken zelf in het bedrijf brengt.

J. H. HAGEMAN